

Israel, l'altre ull de l'huracà

El nostre col.laborador Josep Morell ens explica com és un sàbat, la festa sagrada dels jueus, en la tres vegades santa i crispada Jerusalem.

Els que coneixen bé Jerusalem afirmen que és una mena de museu amb dimensions de ciutat. Aquesta descripció és encara més evident a la ciutat vella, un conjunt d'edificis i construccions de totes les èpoques i cultes construïts dins d'un perímetre de quatre quilòmetres.

Jueus, cristians, musulmans, catòlics ortodoxos, etiòps, lemenites... totes les races i totes les religions juntes en molt poc espai. Molt a prop de l'anomenada Via Dolorosa podem trobar en un mateix edifici una mesquita a la primera planta i una sinagoga a la segona planta. De fet, el Mur de les Lamentacions, les úniques restes que queden de les antigues muralles de Jerusalem, estan com aquell que diu paret per paret amb la mesquita d'Al-Aqsa, tràgic escenari de la matança de divuit palestins el passat 8 d'octubre.

Divendres és el millor dia per a apreciar en tota la seva magnitud el paper religiós de Jerusalem, la ciutat tres vegades santa. A les deu del matí els mutws de la mesquita no paren de cridar pels altaveus als creients musulmans perquè vagin a complir amb els seus preceptes religiosos. Des del terrat d'algunes cases es poden veure centenars de musulmans agenollats de cara a la Meca. A l'altre costat de la paret rabins i creients es prodiguen amb els característics cops de cap contra el Mur de les Lamentacions. La confusió total arriba a les dotze, quan les campanes de les esglésies catòliques es posen a repicar cridant els fidels a missa. Malgrat aquesta diversitat, Jerusalem és una ciutat

Els arabs no s'atreveixen a entrar als barris dels jueus.

ARXIU

dividida profundament, ara més que mai. La *intifada*, que va començar ara fa una mica més de tres anys, va marcar l'agreuiment d'aquesta divisió. Els àrabs no s'atreveixen a entrar als barris jueus, els jueus no entren als barris àrabs. Molts colons jueus que viuen als assentaments prop dels territoris ocupats de Gaza i Cisjordània prefereixen llogar els cotxes per anar a Jerusalem. L'assegurança del vehicle cobreix totalment els desperfectes que puguin provocar les pedrades palestines. Però els que es decideixen a

fer-ho pel seu compte, acostumen a anar preparats. Una arma automàtica curta o un subfusell UZI serveixen per afrontar qualsevol acció. A més, molts jueus han canviat els vidres del seu cotxes per materials plàstics transparents que absorbeixen molt millor l'impacte de les pedres palestines. Israel en general i Jerusalem en particular després de la matança d'Al-Aqsa i de l'onada d'atemptats contra soldats i ciutadans jueus és una societat, una ciutat vigilada, més de 3.000 policies i soldats vigilen només dia i nit el

nucli urbà de Jerusalem.

EL JOVENT BALLA A L'UNDERGROUND

És un divendres a la tarda qualsevol. El sàbat, la festa sagrada dels jueus ha començat sobre dos quarts de cinc de la tarda. L'Underground, un dels locals de moda al West Jerusalem, el Jerusalem jueu, és ple de nois i noies, la majoria d'ells adolescents. El local està decorat com ho estan molts d'arreu del món. El sostre i les parets són plens de banderes, però n'hi sobresurten dues especialment, la bandera del cos de marines de l'exèrcit nord-americà i la bandera israeliana amb l'estrella de David al mig.

A la pantalla de vídeo del bar hi ha posat un concert de Police amb un Sting molt jove. El local és ple de gom a gom i de sobte hi entren dos soldats israelians. Tenen cara de nens, de fet tenen la mateixa edat que molts dels clients fixos del local, l'única diferència és que van vestits de verd i porten un fusell metrallador Galli i una metralladora UZI. Després de prendre una copa acabaran ballant a la discoteca del local amb les seves respectives armes penjades a l'espatlla. No passa res. Ningú s'espanta, de fet som a Israel i aquest és un país en permanent estat de guerra. Pels carrers és normal veure senyors amb el seu vestit que porten una pistola automàtica. Molts porten la pistola per sentir-se més segurs. Molts jueus sembla que no dormen tranquils.

El millor exemple d'aquesta incertesa generalitzada el tenim en el fet que des que va començar l'onada d'apunyala-

ments contra els jueus, a Israel s'han multiplicat per dos les vendes d'armes. Els taxistes jueus tenen por d'anar als barris àrabs i els taxistes àrabs d'anar a les barriades jueves. Els seus respectius cotxes amb plaques de matrícula diferents són fàcilment identificats i apedregats. Israel és una societat militaritzada i amenaçada. Tradicionalment amenaçada pels països del voltant, però amb la crisi del golf Pèrsic aquesta amenaça ha pres una dimensió ben diferent. Molts són els que pensen que si la crisi del Golf esclata, un dels primers llocs on poden caure els míssils iraquians és Israel.

El govern de Tel-Aviv és perfectament conscient d'aquest perill i l'exèrcit israelià està preparat per a entrar en acció en qualsevol moment. Això és el que es pot desprender de la intensa activitat que han desplegat les IDF, les Israel Defence Forces, durant les últimes setmanes. Des de fa dies, l'aviació de combat israeliana és manté en estat de màxima alerta i fa contínuament vols de rutina sobre tot el país, quan no ataca bases de la guerrilla palestina i les milícies libaneses dins de territori del Líban, després d'accions guerrilleres contra soldats i turistes israelians.

La televisió israeliana ha emès imatges on es veuen soldats israelians equipats amb màscares antigàs que col·loquen míssils i projectils sota el fusellatge dels avions de combat israelians. La Brigada Givati, un dels cossos d'elit d'infanteria de marina de l'exèrcit jueu, no ha parat de fer maniobres de desembarcament amfibi. Fa unes setmanes, l'exèrcit jueu va presentar a l'opinió pública el nou model de carro de combat, el **MERKAVA III**, de fabricació israeliana i que ja té algunes unitats operatives. Militars israelians i experts han destacat la gran capacitat de foc i l'elevada tecnologia amb què està

equipat el blindat. En aquesta línia, l'exèrcit israelià ha desplegat prop d'una dotzena de bateries de míssils Hawk al llarg de la frontera amb Jordània. Aquests míssils terra-aire són capaços d'abatre un avió en un radi de 25 quilòmetres i han estat col·locats en un dels punts més calents de totes les fronteres de l'estat jueu. A més, Israel ja té a les seves mans les primeres unitats d'helicòpters Apache, subministrades pels Estats Units i que poden participar en accions bèl·liques nocturnes. Els observadors interpreten tot aquest conjunt d'accions com un missatge molt clar: de forma conscient Israel ha volgut ensenyar les dents als seus possibles enemics.

Aquesta opinió generalitzada ha estat en part confirmada per informacions fa algunes setmanes aparegudes a diferents diaris nord-americans, en què es deia que el govern del primer ministre israelià Shamir tenia preparats plans militars per tancar les dues bases de míssils iraquians que té aquest país prop de la frontera amb Jordània. Qualsevol d'aquests míssils SCUD desplegats prop de la frontera jordana tardaria entre tres i cinc minuts a caure sobre territori israelià. El govern de Tel-Aviv estava disposat a continuar practicant la seva política de colpejar primer i preguntar després, però una acció d'aquest tipus hauria pogut alterar el panorama actual de la crisi del golf Pèrsic. Segons fonts extraoficials, Washington va convèncer Tel-Aviv de no dur a terme cap acció militar a canvi de la informació que el Pentàgon rep dels diferents satèl·lits desplegats per la regió. El govern dels Estats Units pot avisar amb temps suficient Israel de qualsevol moviment sospitosos a les bases míssils iraquianes perquè Tel-Aviv pugui ordenar als seus avions que ataquin aquests objectius.

El Mur de les Lamentacions, tota la protecció.

LA FORÇA DELS ULTRAORTODOXOS

Durant les eleccions de 1988 al Knesset, el parlament israelià, els ultraortodoxos van donar la sorpresa. Per primer cop en la història de l'estat d'Israel tretze membres de diferents formacions polítiques ultrareligioses jueves van resultar elegits. Un important polític del Likud va entrar al menjador del parlament i, veient els vestits negres dels seus nous col·legues parlamentaris, va comentar a cau d'orella d'un membre del seu partit: "Crec que ben aviat em farà falta un nou sastre o una nova feina, cada cop hi ha més barrets negres", en una clara referència a la indumentària que porten aquesta gent. Això era fa dos anys. Ara, la importància del que molts comencen a anomenar el poder negre israelià és encara més evident. En un país com Israel, on les dues principals forces polítiques, Likud i Laboristes, estan pràcticament empatades, els partits ultraortodoxos religiosos s'han convertit en els veritables àrbitres de la situació política.

Males llengües diuen que després de les últimes eleccions legislatives, que van acabar pràcticament amb un

empat, els ultraortodoxos havien arribat a un acord per donar el suport polític al laborista Shimon Peres, perquè formés govern, però una trucada a temps del gran rabí de Brooklyn va fer decantar la balança a favor de Shamir en l'últim moment. Fa tot just un mes, el govern del Likud, el més dretà de tota la història de l'estat d'Israel, va rebre el suport de la principal força ultrareligiosa del país, per tal de formar una mena de coalició política majoritària. Gràcies a aquest acord, els quatre vots de la formació ultraortodoxa Agudat Israel s'han incorporat als seixanta que tenia Shamir. El primer ministre israelià aconsegueix d'aquesta manera la majoria dels 120 escons del Parlament israelià.

Lògicament aquest suport polític dels ultrareligiosos jueus a Shamir té el seu preu. El govern del Likud haurà de laborar un paquet de noves lleis encaminada a limitar l'avortament, prohibir la carn de porc i la publicitat considerada sexualment provocativa. A més, el partit ultrareligiós Agudat Israel ha aconseguit tres carteres ministerials i ha passat a controlar el Comitè de Finances Parlamentari, de gran influència, ja que és l'en-

Més de 3.000 policies i soldats vigilen el nucli urba de Jerusalem.

carregat de controlar totes les despeses del govern. Entre les primeres mesures que ha adoptat ja el govern de Shamir destaquen la restricció dels transports públics durant el sàbat, el dia de festa dels jueus, i la prohibició d'aquests de criar i vendre carn de porc.

La força d'aquest nou i emergent poder negre és palpable els divendres a la tarda. Abans de la guerra dels Sis Dies, la Nabus Road, la carretera que porta a la localitat de Nabus i que travessa part de la ciutat de Jerusalem, era la frontera entre Jordània i Israel. A molts edificis de Nabus Road hi ha encara les esgarripades de la guerra del 67, però malgrat que la frontera política no estigui ara en aquest punt, aquesta avinguda és la frontera natural entre Jerusalem Est i Jerusalem Oest, entre la ciutat jueva i la ciutat àrab. Separats per un carrer d'uns quinze metres d'amplada, conviuen àrabs i els jueus ultraortodoxos del barri de Mea Shearim. Mea Shearim és un exemple, un microcosmos de com viu i actua aquest segment de la població israeliana. Poc abans de les cinc de la tarda dels divendres, quan ha de començar el sàbat, centenars d'homes vestits de negre amb grans barrets de pell i

llargs abrics, camises blanques sense corbata, barba i amb el cabell rapat però lluint els *payot*, uns llarguíssims rínxols laterals, comencen a desfilar en una mena de manifestació informal cap al Mur de les Lamentacions. La seva vestimenta, idèntica a la que portava l'aristocràcia polonesa durant l'Edat Mitjana, té també el seu significat: humilitat per recordar que són inferiors a Déu, eliminant qualsevol sentiment de vanitat, i de color negre en senyal de dol pel temple dels jueus que serà reconstruït per la tornada del Messies.

A començament de novembre una de les figures més polèmiques i controvertides del panorama polític israelià, el rabí radical ultraortodox Meir Kahane, era assassinat a l'hotel Marriott de Nova York per un pistoler d'origen egipci. Les bales disparades a Nova York van encendre una mica més l'espurna dels enfrontaments entre àrabs i jueus a tot Israel. Kahane, nascut a Nova York l'any 1932, va destacar al llarg de tota la seva carrera política com a ultranacionalista i ortodox jueu. Va ser el fundador de l'organització Lliga de Defensa Jueva que a finals dels seixanta va protagonitzar diferents campanyes perquè

tots els jueus nord-americans anessin armats per afrontar els atacs antijueus. L'any 1971 Meir Kahane va marxar a Israel, va nacionalitzar-se israelià i va fundar una de les organitzacions polítiques més radicals del panorama polític israelià, el Partit Kash. Amb aquesta plataforma política Kahane va ser elegit diputat l'any 1984 al Parlament israelià gràcies a un programa polític que pretenia l'expulsió de tots els àrabs dels territoris ocupats. Quatre anys després, el Partit Kash va ser prohibit per la seva ideologia gairebé neonazi. Malgrat tot, molts parlen que després de la seva mort, el kahanisme s'està consolidant. Molts israelians comenten que Kahane va ser capaç de dir i defensar el que molts israelians pensen: els àrabs han de marxar del territori d'Israel. El pensament de Meir Kahane, les seves idees, no pot ser més clar: "No vull matar àrabs, jo només vull que visquin feliços a qualsevol altre lloc".

Poc després de fer-se pública la mort de Meir Kahane a Nova York, uns desconeguts, des d'un cotxe amb matrícula jueva, disparaven contra una matrimoni d'avis palestins que anaven a recollir olives prop d'una població àrab dins dels territoris ocupats. Les víctimes

morien instantàniament. Un parell de dies més tard, la policia israeliana detenia els presumptes responsables de l'acció, un dels detinguts era nét del dirigent soviètic Lev Trotski.

Immediatament després de celebrar-se l'enterrament de Kahane a Jerusalem, va desencadenar-se una mena d'onada de violència que tenia per objectiu la "cacera de l'àrab". Un grup de seguidors fanatitzats del Partit Kash van pujar a un autobús i van envoltar un home presumptament d'origen àrab. Un policia va intentar posar ordre i va demanar al sospitós el seu carnet d'identitat. L'agent va ensenyar la identificació israeliana per calmar els exaltats i una veu del grup va demanar que l'home cuidés el seu aspecte perquè semblava àrab.

Un dia normal de novembre a la ciutat santa de Jerusalem, de sobte, a dos quarts de deu del matí, a David Street un home palestí va atacar amb un gabinet dos soldats israelians i els va ferir greument. Tot va passar davant la casa d'una família àrab que va perdre el seu fill de quinze anys en la matança de la mesquita d'Al-Aqsa. El terra del carrer era encara ple de sang. El pare del noi palestí mort, amb la mirada perduda, va explicar als periodistes que no va veure res, però afegeix que "Israel és com un globus punxat que va d'un costat a l'altre". Prop del Mur de les Lamentacions un soldat israelià equipat amb una armilla antibales i antigantivetades ens fa comprovar la resistència de la seva protecció. Ha estat un dia més de violència a Jerusalem. Camí de l'hotel American Colony, on està allotjada la majoria de la premsa occidental, topem amb un jueu que va en bicicleta. Darrere del seu vehicle de dues rodes porta un adhesiu ben gran que diu "Deu és sionista".

Josep Morell